

ГЛАС ВАЉЕВА

ИЗЛАВИ СВАКЕ НЕДЕЉЕ

Власник у име издавачког одбора
ПЕТАР М. ТАДИЋ, апотекар
ТЕЛЕФОН БР. 22.

ПРИВРЕДНО-КУЛТУРНИ ЛИСТ

УРЕЂУЈЕ ОДБОР

ПРЕТПЛАТА:

за 6 месеци 35 динара; за годину 50 динара;
за иностранство 100 динара.

Одломак по тарифи. Чек, рачун бр. 53.733.

Број 52.

Главни уредник: НЕД. С. САВИЋ учитељ у пензији

Година V.

НАШЕ ЗАДРУГАСТВО И ТРГОВИНА

У економском развоју данашњег привредног поретка, признајемо одмах, да је задружна размена добара, један виши и идеалнији степен у развоју друштвене правде, него што је овај данашњи узаконени систем индивидуалне — капиталистичке привреде. Пуно политико—економија сматрају овај период задружне размене добара као прелаз ка једном још идеалнијем периоду у развијању друштва а то је, колективној својини срестава за производњу, где ни човек човека а ни класа, класу неће експлоатисати и изабљивати.

Ми смо на жалост далеко и од озбиљних почетака задружне производње и размене добара а још смо даље од и најмањих припрема за ону другу форму развијања привреде, за колективну својину.

Ти периоди природног развијања друштвених односа, немогу се прескочити, јер учени људи веле да свака друштвена форма треба да „одживи“ своје време и да се у утроби те постојеће друштвене форме створе услови за нове форме друштвеног уређења.

Историја незна за прескакање тих периода и у колико је било отступања од тога правила, показало се да су то биле акробације егалитарних „идеалиста“ који нису хтели да чекају, али који су нос разбили у прављењу на силу „новог доба“ које је у ствари старо. Из прављења на силу социјалистичког друштва у Русији то се најбоље види.

Степен економског развитка друштва условљава и друштвене форме у даном моменту.

Да би ми могли очекивати да се наша привреда развија у задружном смеру, оно је из себе из друштвених односа, као нешто неминуовно и спонтано морало из себе избацити ту тежњу и поставити је као нешта што је однос снага природно избацио на површину и да оно својом снагом ствара услове за одржање и победу своје идеје, свога гледишта, своје идеологије.

Наш задругарски покрет на жалост неиде тим путем. Он тражи повластица, незаслуженог профита као и изанђало капиталистичко друштво и зато, тај пут ће га одвести у крах и у најмању руку биће компромитован. А то је општа штета за даље напредовање у развиту друштвених односа.

Наш сељак земљорадник је реакционаран и назадан елемент. Одлика његова је чување својине у најгрубљем смислу. Брата убија што му преко необрађене земље пређе или ако коју стопу „његову“ преоре. У том погледу јасно је; да много времена треба да прође да се он култивира и да му се кора примитивца скине, да постане колико, толико културан човек. Овакав какав је тај елемент он у маси нема смисла за један идеалан задружни покрет. Он је још увелико у колико је „писмен“ стигао само дотле, да може бити спекулант, да жели да он заузме место данашњих шпекуланата и сељачких зеленаша.

И ниво на коме се налази данас задружни покрет у овом делу наше државе, који се Србија зове, доказује; да се он на ту висину није попео својом снагом, својим напорима и објективним односима у друштву, већ се највећим делом дотле само у ширину (а дубине нема ипак никакве) развија добијањем повластица које су давале из демагошких разлога да се „помогне сељаку“, у очекивању да се то плати у обилном броју гласова за дотичне режиме.

Ни десет од сто задруга земљорадничких, набављачких кредитних и сличних није створено без унапред срачуњеног, да се више узме него што се даде. Кредитне задруге нису успеле да уче на штедњу и да улажу на штедњу. Оне су на против створане највише зато, да узму, што више да узму и да раздаду без рачуна. На што се то троши, дали на подизање газдинства и привредне моћи у опште или на некада уобичајене беспослице и глупости.

И на тај мамац: „јеси ли у задрузи има пуно пара“, напуниле су се те разне задруге чланова и створило се фиктивно, лажно уверење да је задружни покрет код нас озбиљно развијен. Међутим далеко од тога!

Демагошка политика и даље се води и блефира се са задругарским покретом да би неупућени поверовали да смо у том погледу близу — Данске!

Али најновија „активност“ задругарства и у његовом фаворизирању са званичне стране, у његовом несимпатичном улажењу у обичну трговину која ништа са задругарством нема, заслужује да се томе раду посвети засебан чланак зашта ћемо се постарати у идућем броју.

М. К.

Дугови земљорадника

Окрени, обрви, па се дугови морају да плате. А баш су многи мислили: никој ништа.

Штета само што за ону годину од када се води кампања о разумењу земљорадника свет беше уобразио да ће бити отпис, т. ј. бристи дугова па многи и који су могли да плате нису хтели ни најмањи дуг да плате због чега је направљен велики потрес у привредном свету, где је поверење изгубљено и кредит земљорадничком свету затворен. Неки је се чак изговарао: Нећу да се грешим о закон; а многи пак просто напросто: држава ће то да плати...

Тако било је људи који су регулисавали своје менице од 5 и 10 хљева које су спале на 3—400 динара па их валустили. Узео човек плуг за 700 динара, исплаћивао и свој дуг на 200 динара па валустио. Или овај узео 100 к. кукуруза, појео са својом децом па неће да плати....

Најновији законски пројект који је пред скупштином предвиђа да се дугови исплаћују са 7% годишњем каматом и 2% отплатом. Тако ће се за дужи низ година — ипак — дуг платити. Истина са несретном каматом и отплатом, али тек ће се платити. Плаћаће и наши људи и правуц што смо ми појели, попили и подерали. Но, ко зна, да ли њима неће бити тежа камата 7% но нама 15—20%? Какве ли ће цене онда бити нашим пољопривредним производима? Сигурно мање но сада. Треба прорачунати када ће се према пројекту са 2% отплате исплатити дуг од 1000 динара — па размислити колико ће се дати новца на име камате са тих 7%. Богам сваки паметан човек пре ће тај дуг исплатити но га превести на унуке....

Право вели народна пословица: И кућа изгоре а дуг кроз оцак излети и остане у животу.*

ЛИСТИЋИ

— на једнога бележника —

Ово није груба шала
Већ истина то је права:
Пре се старост поштвала
А сада се — исмејава.

Слушах још к'о дете
Где говоре стари:
Чизма главу чува
Шубара је квари.
Збиља, кад је влага
Чизма глави годи,
Ал' кад чизма гози
Онда глави — шкоди! Ж.

Закон

о продужењу важности закона о заштити земљорадника

Њ. Величанство Краљ потписао је закон, који су Народна скупштина и Сенат прописали и исти је обнародован у „Службеним новинама“ од 20-XII-1932 године.

Овај закон продужује важност закона од 20 октобра ове год. т. ј. продужује му се важење од 21 децембра 1932 год. па све док се не донесе и док не добије обавезну снагу нови закон о заштити земљорадника и сређивању кредитних од-

* Писато раније.

носа у земљи. Донесимо важније чланове из овога закона да би се наши читасци знали управљати.

Чл. 1 тачка 2 овог закона гласи:

2) Од прописа § 1 Закона о заштити земљорадника од 19 априла 1932 г. изузимају се: јавне дажбине и законом прописане пристожбе, дугови до 50 динара из куповине потрошних животних намирница, одећа и обуће, учињени после 20 окт. 1931 г., у колико нису претворе и у меничне тражбине, сви остали дугови учињени после 20 априла 1932 г., тражбине за издржавање које неком лицу припадају противу дужника земљорадника на основу дужникове дужности издржавања, тражбине које проистичу из кривичнога дела, тражбине на име накнаде пољске штете (потрице), тражбине на име плате (изднице) лица запослених у кућанству или господарству дужничковом, закупнице и кирије (станарине), као и тражбине званалија за извршавање занатске радње доспеле после 20 октобра 1931 год. Признанице, облигације, менице и друге писмене исправе којима се доказује постојање и висина тражбине, не доказују у исто време да је та тражбина заиста настала из куповине потрошних животних намирница, одећа и обуће.

3) Као дугови учињени после 20 априла 1932 године могу се сматрати само они који су стварно нови а не и такви који су постали новацијом (преносом) старог дуга, као на пример уобичајеним пролонгирањем меница или слично.

4) За доказивање чињеница помених у ставу 2 последња реченица и у ставу 3 могу се странке и на подручју важења српског закона о судском поступку у грађанским парницама послужити сведоцима а суд ће базирати се на резултат целокупне расправе и проведених доказа по слободном уверењу оценити, да ли се устврдне чињенице имају сматрати доказанима или не.

Члан 2.

1) До ступања на снагу овога закона неплаћена камата, у колико не прелази висину допуштenu постојећим законима, односно за време од 20 априла 1932 године висину допуштenu прописима § 3 закона о заштити земљорадника од 19 априла 1932 године, урачунаће се у главницу дуга.

2) Земљорадник је дужан плаћати камате предвиђене у § 3 Закона о заштити земљорадника од 19 априла 1932 године, а које почињу тећи од ступања на снагу овога закона. Верованука припада право да и у случајевима члана 1 и става 1 и ради наплате ове камате тражи наставак обустављене јавне принудне продаје, покретног или непокретног имања дужничковог или наставак обустављене принудне управе (секвестрације), односно дозволу нове принудне продаје или нове секвестрације, ако таква још није била дозвољена.

Члан 3.

По меничним дуговима имају се поред плаћања камате у смислу члана 2 став 2 још издати и нове менице и то са потписима као на ранијој меници, а ако то није могуће са потписима једнаке вредности. Ако дужник то не учини носеће трошкове протеста и евентуалне тражбе.

